

Notka historyczna dotycząca wsi i kościoła w Poroście

Wieś o metryce wczesnośredniowiecznej ze śladami osadnictwa grodowego istniejącego tu od IX w. Późniejsze losy wsi są mało znane ze względu na brak źródeł. Wiadomo jedynie, iż była to wieś, od

czasów średniowiecza do 1945 r., kościelno-chłopska, podlegała zapewne dobrom kapituły kamieńskiej a później domeny państwowej w Bobolicach. Istniejący tu obecnie kościół jest budowlą dziewiętnastowieczną, wzniesioną z całą pewnością na nowym miejscu. O istnieniu starszego, najprawdopodobniej średnio-wiecznego kościoła w tej wsi, świadczą wizytacje przeprowadzone w XVI w. a także zachowany tu, jeszcze do 1945 r. dzwon z 1583 r, ufundowany przez Dietricha Beckmann'a, przeniesiony ze starego kościoła, który w XVIII w. należał do parafii i synodu w Bobolicach. Dawny kościół usytuowany był najprawdopodobniej na terenie zachowanego do dziś cmentarza, w północno-wschodniej części wsi, u podnóża obecnego wzgórza kościelnego.

KOŚCIÓŁ - rzymskokatolicki filialny, p.w.M.B.Szkaplerznej należący do Parafii p.w. Wniebowzięcia NMP w Bobolicach.

Kościół zbudowany od podstaw, na nowym miejscu w 1867 r. jako świątynia protestancka, pozostająca pod patronatem Państwa i Urzędu Miasta w Bobolicach. Po 1945 r. przejęty przez kościół rzymsko-katolicki. Poświęcony 18.08.1946 r. Po tym roku z poważniejszych prac remontowych w kościele przeprowadzono

remont dachu z wymianą pokrycia z dachówki na blachę cynkową.
Prace przeprowadzone w ostatnim dwudziestolecu.

OPIS Usytuowany na górującym nad wsią wzniesieniu, po wschodniej

stronie miejscowości /178 m nad poziom
morza/. Orientowany. W zboczu, od strony
zachodniej murowane schody prowadzące do
kościółka. Ze wzgórza kościelnego doskonała
widoczność na mało wniczą okolicę.

Zbudowany z głazów granitowych,
obrobionych w miarę regularnie, duże bloki
spojone zaprawą wapienną i ułożone
warstwowo. Obramowanie portalu, wejść,
okien, gzyms cokołowy i wieńczący przypory
apsydy oraz zwieńczenie szczytów i

sygnaturką zbudowaną wane z cegły w wiązaniu kowadełkowym. Wnętrze apsydy przykryte sklepieniem konchowym z żebrami, wnętrze nawy stropem drewnianym, ukształtowanym trójkątnie, obitym deskami, z belkami ułożonymi równoległe do kalenicy i belkami-ściągami rozpiętymi pomiędzy oknami i wspartymi na konsolach. Więźba dachowa drewniana wieszarowo-rozporowa. Dach korpusu przykryty blachą cynkową, dach apsydy łupkiem a dach i hełm sygnaturki również łupkiem. Posadzka ceglana, podławkami deski. Schody przed wejściem głównym granitowe, schody prowadzące na emporę drewniane. W wejściu głównym stolarka dwuskrzydłowa z nadświetlem. Skrzydła płycinowe, w ramach, z wewnętrznymi, rombowymi podziałami. W rombach motywy czwórliści. Stolarka drzwi

wewnętrznych, w ścianie przedświątyni, płytynowa, W drzwiach centralnych, w połowie przeszklona ze szczeblinkami, w drzwiach bocznych, w płytynach, ostrołukowe arkadki. W oknach ceglane laski z maswerkami, wiatrownice i szkło witrażowe oprawne w ołów, W kościele instalacja elektryczna.

Założony na planie prostokąta o wymiarach 20,40 x 12,80 m, bezwieżowy, z płytką, pięciobocznie zamkniętą apsydą na osi elewacji wschodniej. Jednoprzestrzenny z kruchtą i przegrodą przy ścianie zachodniej.

Bryła wysmukła, zwarta, przykryta dachem dwuspadowym z trójką kątnymi szczytami od wschodu i zachodu. Szczyt zachodni zwieńczony sygnaturką, szczyt wschodni ażurową sterczyną. Apsyda, niższa od korpusu, przykryta dachem pięciospadowym, opięta przy porami .

Fasada rozwiązana symetrycznie, trzyosiowa. Na osi centralnej wysmukły, ostrołukowy portal o uskokowo profilowanych ościeżach i zróżnicowanym profilowaniu złożonym z półwałkowatych kształtek . W nadświetlu geometryczny witraż. Po bokach portalu dwa ostrołukowe okienka o głębokich, uskokowe rozwiązanych ościeżach. Wyżej dwa duże okna ostrołukowe, dwudzielne, z rozetami w zwieńczeniu. Ościeża profilowane uskokowe. U podstawy szczytu, na osi fasady

okulus zamknięty szkłem w ołowianych szczeblinkach. Nad okulusem murowana z cegły podstawa sygnaturki w formie kroksztynów z arkadką pośrodku i czworoboczną nadbudówką, na której osadzona jest zasadnicza, ażurowa część sygnaturki. Boki sygnaturki przeprute ostrołukowymi arkadami i zwieńczone trójkątnymi szczyłkami z tondami w polach szczytów. Nad częścią ażurową wznosi się smukła ośmioboczna wieżyczka podzielona w górnej części ostro łukowymi blendami. Wieżyczka przykryta stożkowym hełmem zwieńczonym krzyżem. Krawędzie szczytu fasady zwieńczone ażurową, ceglana attyką ze sterczynami -w narożach. W attyce, ułożone schodkowo prostokątne prześwity zakończone prostokątnie z uskokami.

Elewacje podłużne rozwiązane identycznie. Czterosiowe o dwu-
poziomowym układzie okien. Okna opracowane identycznie jak w fasadzie. V przyziemiu małe, zamurowane cegłą, poza okienkami przy fasadzie zachodniej. Istnienie tych okien wskazuje na obecność we wnętrzu empor bocznych, które usunięto po 1945 r.

W osiach okien z przyziemia umieszczone są długie, smukłe okna o łukach podchodzących pod gzyms wieńczący. Gzyms zbudowany z cegieł ułożonych na skos.

Elewacja wschodnia korpusu bezokienna, zasłonięta apsydą. w ścianie przy narożniku północnym zamurowane, ostrołukowe wejście. Szczyt zakończony trójkątnie i zwieńczony attyką opracowaną identycznie

jak przy fasadzie zachodniej. Szczyt zakończony płaską, zamkniętą trójkątnie sterczyną z ostrołukowym prześwitem pośrodku zwieńczony krzyżem. U podstawy sterczyny dwa bliźniacze, ostrołukowe okienka.

Elewacje apsydy opięte jednouskokowymi przyporami, zakończonymi od góry trójkątnymi daszkami. Pomędzy przyporami wąskie, ostrołukowe okna o profilowanych ościeżach. W przyziemiu apsydy a także korpusu nawowego występuje ceglany gzyms cokołowy. Na jednym z kamieni elewacji zachodniej wyryta data budowy – 1867.

Wnętrze jednoprzestrzenne. Apsydą otwarta do nawy szeroką, ostrołukową arkadą profilowaną na krawędzi półwałkami. Żebra

konchowego sklepienia apsydy spływają na ściany a zakończone są wspornikami pokrytymi dekoracją roślinną - liśćmi dębu o zatarł tym obecnie rysunku /przez grube warstwy farby/. Przy ścianie zachodniej, na jej osi wymurowany jest, na całej wysokości ścianowy rodzaj płytkiej kruchty. Po jej północnej stronie ścianka działowa oddzielająca pomieszczenie ze schodami prowadzącymi na emporę. W pomieszczeniu nad kruchtą schody prowadzące na poddasze. Ściany wnętrza otynkowane i pomalowane.

WYPOSAŻENIE

Bardzo skromne, z 2 połowy i końca XIX w..

Składa się nań:

1/ ołtarz główny, neogotycki, drewniany tryptyk ze współczesnymi obrazami, adaptowany, jak to słusznie zauważyła E. Kowalska z dawnego prospektu organowego,

2/ fragment ambony neogotyckiej, z której zachowana jest tylko trój boczna czasza o płycinowych podziałach z wewnętrznymi ostrołukowymi blendami,

3/ chrzcielnica neogotycka ze sztucznego kamienia ustawiona w apsydzie. Ośmioboczna z motywami ostrołuków na bokach,

4/ krucyfiks żeliwny na postumencie o formach historyzujących,

5/ krzyż drewniany, procesyjny, o trójlistnie zakończonych ramionach z początku XX w.

6/ komplet Ławek o formach historyzujących i dekoracyjnie wy□ ciętych ściankach policzkowych oraz

7/ secesyjna fisharmonia z początku XX w.z oryginalnym i czyn□ nym mechanizmem.

Ostatnio wykonane prace:

1996 – wymiana tynków, malowanie wnętrza

kościół, nowe tabernakulum

2000– remont wieży kościoła, zmiana lica,
uzupełnione wszystkie ubytki, nowy gzyms.

2002 – wymiana drzwi wejściowych, prace
przy skarpcie świątyni, nowa balustrada

